

Reforma Federalnego Urzędu ds. Ochrony Konstytucji w Niemczech

Kamil Frymark, Reforma Federalnego Urzędu ds. Ochrony Konstytucji w Niemczech

22 lutego rozpoczęto proces reformy Federalnego Urzędu ds. Ochrony Konstytucji (BfV), głównej służby kontrwywiadowczej odpowiedzialnej za bezpieczeństwo wewnętrzne kraju. Reforma jest elementem zapowiadanych od września 2012 roku zmian w systemie bezpieczeństwa wewnętrznego RFN, której skutkiem będzie prawdopodobnie centralizacja części kompetencji w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego. Zmiany mają ulec wewnętrzne regulacje służby polegające m.in. na utworzeniu centralnego rejestru niejawnych współpracowników służb oraz zwiększeniu przejrzystości działań urzędu. Ponadto zmiany mają wzmocnić zdolności techniczne i analityczne służby (m.in. w zakresie cyberbezpieczeństwa) oraz zoptymalizować zarządzanie zgromadzonymi dokumentami. Trzecim elementem reformy jest poprawa koordynacji działań i wymiany informacji z innymi służbami specjalnymi oraz policją, zarówno na poziomie federalnym, jak i landowym.

Niemiecki system kontrwywiadu ma strukturę podwójną: federalną i landową. W jej ramach funkcjonuje szesnaście autonomicznych Landowych Urzędów ds. Ochrony Konstytucji (LfV) oraz Federalny Urząd ds. Ochrony Konstytucji (BfV). Między urzędami BfV i LfV nie ma hierarchicznego podporządkowania, co jest związane z dużą niezależnością landów w polityce wewnętrznej RFN. Dualistyczna struktura utrudnia skuteczne funkcjonowanie służb, brakuje bowiem odpowiednich mechanizmów koordynujących ich pracę i niwelujących nakładające się kompetencje.

Komentarz

- Reforma została zainicjowana po wykryciu błędów popełnionych w trakcie śledztwa w sprawie neonazistów z Narodowosocjalistycznego Podziemia (NSU). Trzyosobowa grupa NSU w latach 2000–2007 zamordowała dziewięciu imigrantów oraz niemiecką policjantkę. Ujawnienie NSU było możliwe dopiero po zgłoszeniu się na policję w listopadzie 2011 roku jednej z członkiń oraz samobójstwie dwójki pozostałych członków ugrupowania. Komisja śledcza Bundestagu ustaliła przede wszystkim błędy służb specjalnych (w tym BfV) oraz policji polegające m.in. na wzajemnym nieinformowaniu się służb o materiałach, tajnych współpracownikach oraz na niszczeniu dokumentów przydatnych dla innych służb w trakcie śledztwa.

- Zapoczątkowana reforma ma na celu przede wszystkim odzyskanie zaufania społecznego utraconego po sprawie NSU oraz efektywniejsze wykorzystanie środków urzędu i dostosowanie ich do dzisiejszych zagrożeń. W związku z tym BfV zamierza skoncentrować działania przede wszystkim na jednostkach i grupach ekstremistycznych, stosujących przemoc oraz rozbudować struktury odpowiedzialne za komunikację urzędu z opinią publiczną.
- Powodzenie reformy jest uzależnione od stanowiska landów oraz gotowości współpracy krajów związkowych z BfV. Dla nowelizacji ustawy zapowiadanej w kontekście modernizacji kontrwywiadu o BfV i LfV konieczna będzie zgoda Bundesratu, reprezentującego kraje związkowe. Można się spodziewać oporu landów, niechętnych przekazywaniu kluczowych danych BfV. Jednocześnie, jak wynika z przedstawionych w lutym 2013 roku planów zmian LfV w Nadrenii Północnej-Westfalii oraz Saksonii, landowe Urzędy ds. Ochrony Konstytucji również będą wdrażały własne reformy zmierzające do poprawy współpracy z innymi służbami oraz zwiększenia efektywności. Zapowiadane zmiany w LfV wynikają przede wszystkim z chęci uprzedzenia centralistycznych planów BfV oraz federalnego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych wobec LfV.

Współpraca: **Piotr Żochowski**